

Pretul

pentru Sibiu pe 1 an întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dus la casa cu 1 fl. mai mult pe an; — trimis cu poșta în întru monarhiei pe 1 an întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinătate pe 1 an 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIUL

Diariu politic, national-economic și literar.

Anul III.

Ori-ce inserate,

se platesc pe serie sau lină, cu litere merunte garmondu, la primă publicare câte 7 cr., la a doua și a treia câte 6 cr. v. a. și preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurul public.

Prenumeratiunile se pot face în modulu celui mai usor prin assemnatiunile poștei statului, adrese de a dreptul la Redacțiunea Diariului

„Observatoriul“ în Sibiu.

Nr. 52.

— Sibiu, Sâmbătă 28/10 Iuliu. —

1880.

Abonamentu nou la „Observatoriul“

Apropiandu-ne de finea semestrului primu, precum și a triluniului Aprilie—Juniu, prin această deschidem prenumeratiune nouă și invităm la reînnoirea abonamentului pe semestrul alu douăle și pe triluniulu Iuliu—Septembrie.

Condițiunile de abonamentu se pot vedea în fruntea diariului și adică:

In întru monarhiei:

Cu 4 fl. val. austr. pe 6 luni.

Cu 2 fl. val. austr. pe 3 luni.

In străinătate:

Cu 5 fl. sau 11 franci pe 6 luni.

In Sibiu „Observatoriul“ costă 3 fl. 50 cr. pe 6 luni, era dusu la casa cu 50 cr. mai multu.

Abonamentele se pot face mai usor prin asemnatiuni (mandate) poștali, de a dreptul la Redacțiune în Sibiu, Piața mica Nr. 27.

Redacțiunea.

Religiunea. Atheismulu. Politic'a.

„Ce caută discușiune religioasă în diarie politice?“

Cu acelasi dreptu, dacă nu cu mai mare amu putea întrebă noi: „Ce caută politic'a în religiune, ce caută gendarmii prin altarie?“ De ce parlamente și ministrii me șilescu se facu rugățiuni către D-dieu în limb'a în care nu voi, pe care nu o știu, de care nu am nici-o trebuință?

Înainte cu 100 și 300 de ani, pre candu mai în toate staturile form'a regimului avea multă coloră teocratică, tronuri și corone se considerau că castigate numai cu dreptu ddiescu și toate domniile că din grati'a lui D-dieu — Dei gratia, — lumea nu se miră de locu, dacă și în parlamente predomină preste totu spiritulu religiosu și în cele mai multe guverne spiritulu urei confessionale. Dară în această epocă a noastră, candu frazele bombastice despre liberalismu, liberu-cugetatori, deisti, rationalisti, darwinisti, atheisti își implu audiulu din toate partile, ti se pare unu lucru strainu că se vede, că de câțiva ani încôce parlamentele Germaniei, Franciei, Italiei, Spaniei, Belgiei nu mai scapă de discușiunile cele mai ferbinti religioase, care adesea se termina cu scandaluri mari. Bismarck și compani'a sa se afla în luptă cu scaunulu Romei din caus'a libertății eclesiastice, pe care și-o pretindu catholicii din Germani'a în sensulu lor, în contra amesteculu coronei și a ministrilor sei. În Franci'a o parte a clerulu și calugarii nu mai voru se scia de vechile libertăți a le biserice gallicane, asecurate prin concordatu, ci voru se o supuna neconditionatu scaunulu Romei așa, în cătu episcopatulu francesu, prin urmare clerulu întregu se nu'i mai remana în nimicu nici-o urma de vointia proprie, ci supunerea se fă orba, mai strictă și decâtu în armatele regulate. În Itali'a și Spani'a costă lupte mari introducerea tolerantiei religioase, din causă că clerulu pune ori unde pôte, diverse pedeci în exercitiulu religiunei a catholicilor (protestanti, evrei etc.), întocma precum vedemu că se intempla și în Tirolu din Austri'a, unde trei arhierii facura deunadi unu adevratu spectacolu în diet'a provinciale, din causă că se întemeiara și în Tirolu două comune bisericesci protestante, se asediara pe acolo și câțiva jidovi, cari mai înainte nu erau suferiti cu nici-unu pretiu.

Poporulu belgianu, francesi, valoni și flamendi, trece de celu mai religiosu și încă religiosu catholicu în tota Europ'a; în momentele de față inse conflictulu dintre guvernulu belgianu și scaunulu Romei a degeneratu în hostilitate așa, în cătu dilele

trecute guvernulu din Bruxel'a curmă toate relațiunile cu Pap'a Romei și își rechiamă ambasadurulu de acolo. Urgi'a cea mare a fostu provocată și aici din ambele parti, de către corpulu legislativu și guvernulu mai virtosu prin legile instrucțiunei publice, de către câțiva episcopi cu calugarii și anume cu jesuitii înpregiurulu lor, prin cele mai energioase proteste, prin nesupunere la legile politice și prin indemnarea poporulu, că nici elu se nu se supuna dicându: Legi omenesci, sunt acestea, care deschid calea la nereligiozitate, la atheismu, era de unde lipsesce religiunea, s'a dusu și moralitatea, înceta supunerea la toate legile, securitatea publică dispăre, cale largă se deschide la toate desfrânările și crimele; pentru-că atheistii dacă nu au frica de D-dieu, de oameni și de legile lor se voru teme și mai puțin. La toate acestea guvernulu respunde mai virtosu cu datele statistice oficiale, din care se vede unu lucru, pe care altumentrea nu l'ai putea crede: că în toate tierile unde au domniut și mai domnescu exclusiv calugarii în școle și biserici, crimele și fărdelegile sunt relative multu mai numeroase, omeni mai lenesi, pământulu mai reu cultivatu.

Poporulu anglu este acela, care tine mai multu la religiozitate, decâtu ori-care altulu din tota Europ'a. Numai în Angli'a există și se observa până în dio'a de astăzi legile cele mai stricte pentru santirea duminice; numai acolo duminică stău închise toate localele publice, numite ospetării, carciune, birturi; nici la teatru nu mergu omeni duminică, din contra la biserică de două-ori, cu carte de rugățiune în mână, era acasă citescu din biblia și din alte carti religioase; era la confesiunea protestanta tinu cu rară convicțiune. Era inse, că în dilele trecute se intempla și în Angli'a unu lucru, care produse unu scandalu neaudit în acea țiera. S'au alesu adică într'unu colegiu că deputatu la parlamentu unu domnu Bradlaugh, cunoscutu la tota lumea, nu numai că rationalistu, ci că atheistu declarat pe față. Venindu alegerea atheistulu la verificare, se nascura certe mari, mai antaiu în comisiuni, după aceea în camer'a legislativă; se audira proteste în direcțiuni diverse; la începutu Bradlaugh fu scos din camera; după inse nu se prevede în nici-o lege, că atheistii de profesiune și declarati se pōta fi lipsiti de drepturi politice, alesulu își ocupă frumosielu loculu în parlamentu. Celu mai tare argumentu alu acelu atheistu și alu amicilor sei a fostu față de adversari, candu li s'a disu acestora: Taceti din gura fariseilor; că-ci și între voi sunt destui atheisti, preste această și cu portari spurcate; numai cătu atheistii vostrii mascati n'au curagiulu se se arate pe față, ci însiela lumea cu făclari'a lor, că nisce omeni de nimicu.

Din acestea lupte politico-religioase, de și semnalate aci forte pe scurtu, se pōte cunoșce și diversitatea naturei lor, inse și pericolulu ce ascundu ele în sine. Întrebarea este și pentru noi pusă: dacă locuitorii Ungariei și ai Transilvaniei sunt scutiti și voru remanea scutiti de asemenea lupte? Noi din partea noastră respundemu cu unu categoricu Nu. Toate cestiunile politico-religioase căte agită pe alte tieri europene, sunt puse și la noi de multu; numai cătu auctorii lor credu că încă nu a venit timpul că se le puna la ordinea dilei, și se temu de scandaluri mari, dacă nu și mai de multu. Dară o luptă mai multu surdă, suterană, curge neincetatu. Puneti numai urechi'a și ascultati, bine că o veti audi. Ori-încatru te întorci, audi propagandu-se desprețulu religiunei. Pentru cele mai multe oficie publice duminică nu mai există că di de repausu și de serbatōre. Poporale, glōtele vedu; bisericile remanu mai preste totu anul gōle, „pentru-că, dacă nu mergu domni la biserică, de ce se mergemu noi?“ Dară în acelasi timp se implu cărciunele puturoase și spurcate, unde pe alocurea siede în capulu mesei pop'a.

Temnițele nu mai ajungu pentru închiderea criminalilor; bietii gendarmi nu mai au nici somnu nici repausu. Docenti calvinesci se adunara deunadi și decretara scōțerea catechismulu din școlele elementare, spre care scopu au și avutu în pertinenti'a se petitiōnedie la locurile mai înalte. Duellele și mai virtosu sinuciderile au ajunsu a fi casuri de toate dilele; până și baiati mucosi de câte 10—12 ani se sinucidu, sau inpusca pe alții. Deunadi în Clusiu, după mai multe betii, batai și perueli, în fine doi studenți junghiară pe unu economu, fără a fi fostu provocati de către acesta cu ceva, ci éca așa, de distracțiune, din cheff, cum dice turculu.

Din toate inse nici-o confesiune religioasă și nici-o biserică nu este subminată și persecutată mai amaru, decâtu cele două romanesce. Acestora li se prepara peirea prin școle noue, prin subventiuni de modă nouă, prin propagarea în familii a irreligiozității, a necredinței, cu ajutorulu unei literatură desfrânate și spurcate din alte limbi, care se împarte sau pe pretiuri de nimicu, sau si gratis. Și noi tacemu la toate acestea, că și nesce oi, care abia potu se întone câte unu: Mé, bé, méé.

De biserică liberă în statu liberu nu mai vrea se audia nimeni dintru aceia, cari au cu totul alta maximă: Derimarea bisericelor.

Discurse parlamentare tinute în cestiunea agraria transilvana.

(Urmare.)

Bokross Elek nu primesce propunerea deputulu Parteniu Cosm'a, pentru-că chiaru și în casulu, candu ar fi de lipsă se se aduca o lege de procedura specială pentru comasările din Ungari'a, aceea nu ar fi identică cu cea din Transilvani'a.

În cătu pentru legea relativă la Saliste, Talmaci și Branu, aceea se tine de dreptulu materialu și nu pōte încapē, în cadrulu procedurii. Dealtumintrea crede că nici nu prea este lipsă de ea, pentru-că în Talmaci și Saliste cestiunile de controversă s'au aplanatu deșă prin împaciiri și crede că totu asemenea va urmă și cu Branulu. Lui Zay 'i reflectēdia, că nu are dreptu candu afirma, că acolo s'a comissu unu actu de justiciă de cabinetu. Legislatiunea din 1871 pentru aceea a aflatu de lipsă o lege specială pentru acele teritōrie, pentru-că acestea au apartinutu mai înainte comitatulu Albei superioare și pe acelu timpu s'au desvoltatu întrensele referințe urbariale, și chiaru modificările în referințele de posesiune, cari au urmatu sub domnatiunea sasēscă, au provocatu necesitatea de a se face provisiune specială pentru aceste teritōrie.

În privinți'a rescumperării sesiunilor alodiale oratorulu observă, că această nu e numai o cestiune transilvană, ci este generală, că-ci și în Ungari'a se afla referințe de această natură. Transilvani'a nu poftește pentru sine lege specială în această privinți'a.

Deputatul George Popu 'i reflectēdia, că chiaru densulu (adeca oratorulu) a fostu acela, care nu a fostu multiamitu cu proiectulu guvernulu, din causă că era prea scurtu și dēdea ministrulu mână prea liberă, și a doritu că procedur'a întregă se se regulede prin lege.

În fine, dice oratorulu, d-lu Popu se mira forte și afla lucru suspitios, că eu la închierea discursulu meu am recomandat proiectulu de lege bunavointiei fratilor nostri din Ungari'a și la această elu esclamă cu dorere, că densulu nu are frati în această casa. Această respingere a fratietatii eu nu o aduc în legatură cu nationalitatea, ci o restringu numai la persōn'a d-sale, pentru-că înaintea mea fratii nostri de limba română sunt chiaru așa frati cu noi, că și cei de limba magiara. (Aprobari în centru). După acestea recomanda proiectulu de lege spre primire.

Pauler Tivadar (ministru de justiciă): Onorata Casa! Acelu faptu simplu statisticu, că de 6 ani de dile numai unu percentu alu comunelor din Transilvani'a s'a bucuratu de regularea posesiunii urbariale, acelu faptu simplu a fostu și pōtea se fia de ajunsu, că se atraga atentiunea guvernulu asupra acelu referinție. Dar la această s'au mai adausu în această privinți'a reclamațiunile și plansorile cercurilor celor mai competente, și dēca a mai potutu se aiba cinera indoli despre urgenti'a acestei legi, discursurile de aci l'au potutu convinge despre contrariulu.

Principiulu ce l'au urmatu guvernulu aici, a fostu

acela că se nu se face schimbare în dreptul materialu, ci numai în dreptul formalu și se se introduce în procedura și în cestiunile ce stau în legătura cu ea astufeliu de înlesniri, cari se face posibilă descurcarea acestei cestiuni atât de înportante. Dacă guvernulu la rezolvirea acestora cestiuni a fostu avisat în primă linie la svatulu și cooperarea acelorur barbati, cari cunoscu mai de aproape referintiele Transilvaniei, acesta e unu lucru prea naturalu; dar de alta parte a avut în vedere acele interese mari, cari din punctu de vedere alu terei și alu guvernului nu cunoscu nici o deosebire între cetățienii statului, ci mesura pentru fiacare cu mesura egală, făcându dreptate fiesce-caruia, fia elu proprietariu mare, fia proprietariu micu.

În cătu pentru partile speciale ale procedurii, guvernulu prin proiectulu seu originalu a voit se le face pe calea ordinațiilor ce le aru fi datu pe bas'a mandatului cerutu dela dieta. Comisiunea juridică înse a doritu se le executăde celu puțin în parte în lege însăși și eu me invoiescu pe deplinu cu acesta. Dar și acum s'au rezervat pentru mandatul unele parti foarte însemnate, și tocma aceste ordinații, cari se voru dá în spiritulu legeri imi voru dá ocaziune că se satisfac dorintiloru de a delatá unele defecte din procedura, cari s'au descoperitu aici.

Ce privește frecuentia tribunalelor și a judecătorilor din Transilvania, am dispusu, pe cătu s'a potutu între marginele inamovibilitatii judecătorești, că numărulu acelor se se aduca într'o proporțiune drepta și în cătu prin procedur'a această s'ar cere sprirea personalului judecătoreșcu — ceea ce eu credu — nu voi întrelasă a veni cu propuneri în această privinția la bugetulu procsimu. Dealtumintea stabilirea numărului judecătorilor și așa cade în competenția legislativă și se va și face prin lege.

Aceste premise, de ôrece lips'a urgenta a acestei legi e afara de tóta indoial'a, de ôrece principiulu acestei legi după convingerea mea este, a face dreptate pentru fiacare fără diferenția, de ôrece defectele eventuale se potu corege și îndreptá la desbaterea specială, eu rogu pe onorat'a Casa se binevoiescă a primí proiectulu de lege în genere de basa la desbaterea specială.

Inchidându desbaterea generală deputatulu Ugron isi retrace propunerea sa în favorulu propunerii lui Lonyay. Presidiulu punendu după această la votare propunerile deputatiloru Parteniu Cosm'a și M. Lonyay, acestea cadu amendou și se primesce proiectulu de lege de basa la desbaterea specială.

Siedinti'a dela 7 Juniu nou.

Venindu la ordine desbaterea specială, se pune la votu titulu care este:

„Proiectu de lege, despre procedur'a ce are se se urmedie în cauzele de regularea posesiunii, de proporționare și de comasare în partile transilvane a le terei, apoi pe teritoriulu fostelor comitate Crasn'a, Solnoculu de mijlocu, și Zarandu, și a fostului districtu alu Cetatii de peatra“, și se primesce. Urmédia

Capitlu I.

Dispositiuni generale.

Se primesce.

§. 1. „Paragrafulu 80 din art. de lege LIII din 1871, și ordinațiunile ministeriale emise pe bas'a aceluia, precum §§. 8. 9. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27 și 28 ai art. de lege LV: 1871, se scotu din valóre, și în loculu lor, pentru partile transilvane ale terei, apoi pentru teritoriulu fostelor comitate Crasn'a, Solnoculu de mijlocu, Zarandu și a fostului districtu alu Cetatii de pétra, în privinția cauzelor de regularea posesiunii, de proporționare și de comasare, întra în valóre regulele coprinse în paragrafiu urmatori.“

Se primesce.

§. 2. „Regularea referintielor de dreptu și de posesiune, remase din legaturile urbariale, rescumperarea terseturilor (ladiuiturilor) rescumperarea prestațiilor rescumperabile, precum și cauzele de proporționare și de comasare, cadu în competenția acelu tribunalu regescu, pe alu carui teritoriu se afla realitatile ce sunt obiectulu processului seu a regulare.“

Parteniu Cosm'a: On. Casa!

La §. acesta am se facu unu amendamentu referitoriu mai multu la stila de cătu la meritu. (Se audim!) În §-lu acest'a nu vedu executatu ceea ce se coprinde în titlu, din care are se curga totu coprinșulu proiectului.

Anume: în titlu tôte cauzele, la cari se referesce, se numescu „regulare“ „proporționare“ și „comasare“ de posesiune.

Subt „regulare“ se întielege totu ce nu este „proporționare“ seu „comasare.“

Eu, on. Casa, asi dori, că pentru evitarea ori-carei interpretari sinistre, se se introduca și aci, unde se tractédia de competenția totu acei termini, de cari ne folosim și în titlu, și cari sunt basati pe dreptulu materialu.

În proiectulu de fatia se dice: „regularea referintielor de dreptu și de posesiune, remase din legaturile urbariale, rescumperarea ladiuiturilor, rescumperarea prestațiilor rescumperabile, precum și cauzele de proporționare și de comasare“ etc. În privinția „ladiuiturilor“ și a „prestațiilor rescumperabile“ înse este superflu a face provisiune specială, căci acelea tôte se coprinde în conceptulu „regularea referintielor de dreptu și de posesiune.“

Nici până acum n'au fostu mai multe categorii nici în Transilvania nici în Ungaria; ba în Ungaria subt terminulu „regulare de posesiune“ se subsumau chiaru tôte cestiunile provenitóre din referintiele urba-

riale, — segregarea padurei și a pasiunii, dispozițiunile referitóre la ladiuituri, la prestațiunile rescumperabile, proporționare, comasare, etc. cu unu cuventu tôte.

Paragrafulu 80 din art. LIII: 1871, prevediendu pentru atunci cestiunea această dice: „În Transilvania, până la organizarea judecătorilor regesci de primă instanția, processele urbariale cadu exclusiv în sfer'a de activitate a tribunalelor speciale urbariale de astadi.“

Va se dica, acea lege le numesce pe tôte simplu „processe urbariale.“ Și acum asi considerá eu de suficiența această numire; dar dacă comisiunea juridică a aflatu cu cale a specificá, celu puțin se sustinemu acei termini și nici mai multi nici mai puțin.

Cei ce cugeta, că afara de cele ce încapu în cadrulu terminiloru amintiti mai potu fi înca unele cestiuni, cari pe bas'a acestei legi, se potu resolví că processe urbariale înainte judecătorilor urbariale, aceia negresitu voiescu altu ceva de cătu ce contine legea materială, prin urmare voiescu unu lucru, care nu pôte fi admissibilu; ér' cei ce cugeta, că specialisarile aretate nu se întielegu subt terminulu „regulare“ aceia după parerea mea nu pricepu adevératulu întielesu alu legii.

Amendamentulu meu deci întiesce într'acolo, că scotindu-se din textu totu ce este superflu, întregulu §. se sune astufeliu:

„Cauzele de regularea posesiunii, de proporționare și de comasare, cadu în competenția acelu tribunalu regescu, pe alu carui teritoriu se afla realitatile ce sunt obiectulu processului.“

Acestu textu este după parerea mea mai esactu, mai lamuritu și mai corect de cătu alu comisiunii, ér' în esenția nu schimba nimicu. Ve rogu se'lu primiti. (Aprobari în stâng'a estrema).

(Va urmá.)

Transilvania.

Sibiu, 9 Juliu n. Pre candu din siesurile cele întinse ale Ungariei ne vinu mereu scirile despre începutulu secerisului de secari, grane și ôrdie, noi în aceste regiuni muntóse vedemu numai îngalbinindu paiulu, éra secerisulu va urmá după însusirile climatice, preste 10 și 15 zile. Într'o septemana cătu a tinutu timpu seninu și caldurosu, au înaintatu tôte produsele prea bine; după aceea urmare érași zile învestate, ploii și calduri.

Ni se asigura din cele mai multe parti, că vomu avea unu anu economicu bunu. O de s'aru sci folosi toti locuitorii cătu se pôte mai bine de mil'a și de darurile ceriului, pentru-cá încai dacă voru avea pâne, mamaliga și legume de ajunsu, din cătu le va prisosi, se se scape de câte necasuri le venisera pe capu în anii trecuti, se puna câte ceva și la o parte pentru zile rele. Din câteva tinuturi se scrie, că papusoiulu (cucuruzulu) léga minunatu de bine și că se va face foarte multu. Pe unii ómeni supara o scire că această, din cauza precum dicu densii, că atunci pretiurile cerealielor scadu și economului nu i se platesce ostentel'a. Noi ne permittemu a reflectá aci la unele pretiuri de obiecte și la unele îngregiurari, pe care credemu că nu ar trebui se le perda nici-unu economu din vedere. De exemplu:

Carnea de vita cornuta au ajunsu pe la orasie la pretiuri așa de exagerate, precum n'au mai fostu nici-odata; apoi inportulu vitelor cornute din Romani'a și Serbi'a este opritu din nou, cu tóta rigórea. În proporțiunea în care se urca pretiulu carnei de vita mare, cresce mereu și la ceea-lalta carnaria, de ôie, de porc, de paseri etc., precum și pretiulu oualor. Amu ajunsu că se vedemu transportandu de cu tomn'a și tóta érn'a până după pasci, carne prospeta din Ardélu la B.-Pest'a și Vien'a, éra oua preste totu anulu cu miliónele. Pentru tieri și regiuni muntóse este o cestiune foarte multu disputata în trecut, acum înse decisa, că pentru locuitorii aceloră cea mai buna economie este prasirea și îngrasarea de vite și paseri de casa (oare, galitie) pentru carne, de care popórale austriace, germane și britanice nu se mai potu saturá nici-odata și contra carora vegetarianismulu nostru nu pôte luptá. Cautati că se facu adesea revolte în cetatile mari din caus'a pretiurilor de carnarii. Înmultirea calilor ferate va constringe și pe celu mai obstinatu economu, că se ésa din multe „regule“ de ale sale, apucate din mosi de stramosi. Deci cu prisosulu de produse în papusoiu, ordiu, cartofi etc. se se îngrasie vite și se vindu cu castigu multu mai bunu, dacă se prefacu în carnarii. Totu asia femeile nóstre voru face foarte bine, dacă voru cere dela barbati, că se le cumpere sau preséca vaci de cele mai laptóse, pentru că se face untu cu vedrele și brandia de vaca, pentru-cá tôte se cauta cu pretiu bunu de cătra speculanti, cari în unele tinuturi ambla pe la sate din casa în casa, éra pe la orasie le precupescu cupretiu indoitu. Gainele și gásele, ouale celor și penele cestora, sunt asemenea obiecte cautate foarte bine. Te prinde înse mirarea, că în multe comune abia afi la

a trei'a casa câte 2—3 gaini, și strainulu caletoriu tramite la câte diece case spre a'i cumpará câteva oua, că se si face de mancare. Totu asia se întempla și cu legumele de gradina. Este în adevéru rusine mare, că în cele mai multe comune rurale abia vedi la 1/3 parte din locuitori gradine cu legume, éra în acestu punctu sasii și magiarii nu sunt cu nimicu mai înaintati decâtu romanii. Cum se nu fia rusine, a vedé pe sateni și satene, care au gradini închise, pamentu humosu, negru că perulu lor, grasu minunatu, înse plinu de brusturi și cucute, cumparandu cépa și curechiu (vardia) dela orasie. Tocma asia e și cu pómele: satenii cumpara pentru prunculeții lor de „puiulu tégului“ mere dela orasiu. Ce satira, mai virtosu pe asia numit'a inteligentia popéscă și mirenéscă dela sate! Ni se va respunde pôte, că în iobagia nu éra nimeni nebunu că se puna pomi în gradina pentru altii. Dara în Sasime și în multimea satelor celor libere secuiesci nu éra nici-o iobagia. Chiaru și pe la orasiele mici ungueresci remanu multe gradini pline numai de buruiene și de putori.

A propos de proprietatea pamentului. Unu numeru bunicelu de comune, mai alesu muntene, se afla în processe urbariale cu fisculu, cu statulu. Processele se póta de câte 20—25 de ani, mai virtosu pentru paduri și pasiuni. Fisculu s'a portatu dela începutu în mai multe casuri cu destula lealitate cătra locuitori, offerindu-le înpaciuire, „arangementu“ definitivu. Tôte comunele, ai caror locuitori au avut judecata sanetósa, ori-cá n'au fostu sedusi, seu de charlatani egoisti, seu de ómeni ignoranti și fantasti, au amblatu prea bine, dacă au curmatu processulu și s'au înpacatu cu fisculu, seu înpartindu padurile curatu după proverbu, asia, că nici lupulu se nu remana flamendu, nici ói'a cu doi miei, seu rescumparandu-le întregi cu unu pretiu moderatu. Din contra, multe comune, mai alesu din muntii apuseni, unele din fostulu regimentu I granitariu, altele din districtulu Fagarasiului, au amblatu nespusu de reu, căci după-ce au cheltuitu orbesce dieci de mii, mai pe urma, după o serie de ani au perdutu processulu și în instanti'a a trei'a, suprema, după aceea unii s'au dusu și la Vien'a, că se céra — nici ei nu mai sciau ce. Destulu că pe candu cei cu contractele de înpaciuire au remasu buni proprietari de vecie pe hotarele și padurile lor, éra cu cătu au fostu datori au platitu din venitul mosiiloru rescumparate, cei cari s'au întielenitu în processe, astadi au ajunsu că se li se vendia și ce mai au, se nu le remana, necum censusie în vatra, dara nici vatr'a; căci adeca totu cătu au taiatu ómenii din paduri de candu póta processu, li se considera că prevaricatiune și devastare, pe care au pretiuit'o asupra bietiloru locuitori. Scimu o comuna fosta militarizata, pe care o amerintia executiune teribila până la sum'a oxorbitanta de 80 mii florini v. a. și processulu e perdutu, precum l'au perdutu și ticalosii locuitori din Peráu, în comit. Fagarasiului, condusi foarte reu. Scimu din contra alta comuna în acelasiu districtu, careia prin înpaciuire i s'au stersu și sum'a de aproape 8000 fl., la care fusesera condamnatii definitivu, că se o platéscă sub titlu de prevaricatiune; preste aceea ei astadi sunt proprietari preste padurea întréga pe lângă o desdaunare, ce nici-decum nu i pôte ruiná, pentru-cá și fisculu judeca și întórece actele de dieciori în mana, isi mai și aduce aminte și de cunoscut'a maxima juridică: Summum jus summa injuria; seu pe romanescu curatu: Se nu omori gain'a ce'ti oua galbini de auru.

Dare-ar Ddieu și la alte comune mintea, de ex. a comunelor Branu, Zernesci, Tohanu, acelor din scaunele (tinuturile) Talmaciu și Salisce, a celor din Lupsi'a și înca alte câte-va, care acum binecuvanta pe înpaciuitorii lor. Se ne luamu prea bine sém'a, că éca, întra legea silvanala (de paduritu) în activitate și putere, lege precum este în tóta Europ'a civilizata. Inspectorii de padurari sunt denumiti, ceilalti functionari, silvicultori, padurari vinu pe urm'a lor; pedepsele de prevaricatiune prevediute în lege sunt infricosiate; vai de prevaricanti! Cu atât mai virtosu locuitorii încurcati în processe de natur'a celor atinse aci, se grabéscă a primí condițiunile cu care i înbie fisculu, dandu-le pe alocurea chiaru și preste competenția prevediuta în legea urbariale. Într'aceea notarii comunali cari sunt platiti binisioru din veniturile comunei, se si tina de a lor datoria stricta a esplicá poporului acelea legi foarte fatali pentru elu, că se nu ajunga bietulu omu în periculu de a si perde boii din jugu pentru unu caruceanu de lemne prevaricate. Se se scia, că nu va fi permisu a

taia nici din padurea propria, fara observarea stricta a decisiuniloru legii?

— Listele electorali ale locuitoriloru din comun'a urbana Sibiu cu tote suburbiele sale sunt espuse la municipalitate si la magistratu spre vedere si reclamare, dupa care se si potu decopia. Pe catu scimu, aici exista si unu comitetu municipale, pe care credemu ca l'ar costa puçinu decopiarea listeloru. Eca activitate, la care nu incapa nici o scusa.

Din Banatu.

De langa Timisiu 27 Juniu 1880.

Barbatii romani de caracteru, cati mai are Banatulu, isi frementa mintea in multe moduri, cum s'ar poté desteptá poporulu romanu din letargi'a in care diace chiaru in secl. 19, despre care se totu bucina, ca este „secl. propasirei si alu luminei.“

In genere se pote dice cu dreptu cuventu, ca secl. 19 este secolulu. luminei si alu propasirei, inse in parte la Banatu si preste totu la patri'a nostra Ungari'a, nici cu unu dreptu nu se pote aplica sententi'a acesta.

De candu domnesce la noi dualismulu: pretensiunile statulu fatia de cetatieni se potentié dia totu cam la trei ani, si mai avendu sistem'a dualistica viatia indelungata, potemu afirmá cu totu dreptulu, cumca darile se voru sui in scurtu la potenti'a cubica; cu tote acestea deficitulu cresce din anu in anu.

Acesta inpregiurare o canta si descanta mai tota diurnalistic'a din patria; prin urmare nu e noua pentru nimenea. Se vede inse, ca suirea contributiunei se apropia catra culmea cea mai inalta, dela care mai departe nu va putea merge, ci seu va sta pe locu, poporale voru fi in stare a'i cautá in fatia, seu va trebui se se dea josu.

Organele financiali totu intr'acolo tintescu, ca se mai suie contributiunea, pentru-ca deficitulu se dispare; era organele administrative tindu mereu, ca salariile se li se mai marésca si alte posturi noue se se mai creedie; deci cine pote se créda, ca in modulu acest'a deficitulu va disparea? Pre organele finantiali le genedia cum se pare, acelea restantie excessive, care nu se potu incassa, si asia mai in totu anulu stergu mii si milione de restantie ca neincassabile. Unde este aici ratiune de a mai sui contributiunea seu darile, candu nici cele de pana acuma nu se potu incassa? si statulu e necessitatu a renuntiá la pretensiunea loru. Da, organele financiale afla ratiune si aici; ele combina asia: mai sunt in tiéra multi individi, cari platescu darea curenta; deci ei voru poté platí si mai multu, prin urmare se suimu contributiunea; nu inpórta nimic'a, chiaru se si pierdemu cate-va milione ca neincassabile dela o parte de locuitori, sumele acele le-amu incassatu dela cei bunu, dela cei ce potu platí. Numai catu in urmarea acestui rationamentu pamentulu la noi a devenitu devaloratu cu totulu, pentru-ca nimenea nu doresce se cumpere realitati din caus'a dariloru nesuportabile, in catu avemu exemple cu miile publicate in „Monitorulu oficialu“, ca de ex. vii de cate 7—800 □ s'au vendutu cu cate unu florinu, seu si numai cu cati-va cruceri.

Pana candu cei ce potu platí contributiunea curenta voru fi in majoritate fatia de cei ce nu potu, si pana candu darea celora va fi mai mare de catu darea cestora, pana atunci se pote sperá ca statulu nu va bancrotá; decadenti'a lui inse va urma siguru, pentru-ca va fi despoporatu, se voru inpuçiná braçele si poterile lucrátorie in intru; era in afara va fi discreditatu.

Nu se pote presupune, ca omenii de bine aru dorí acesta, si totusi multi sunt gat'a a jurá in bunatatea sistemului actualu. Ar fi ratiune suficiente de a sui contributiunea in casulu candu statulu s'ar interessá de bunastarea materiala si spirituala a poporaloru, si potentiarea dariloru s'ar intempla numai pentru luminaea poporului. In casulu acesta poporaloru li s'ar restituí cu procente insemnate aceea ce au datu. La noi inse nici-decum nu se pote afirmá acesta, ci chiaru din contra. Se totu creadia la posturi, pentru-ca fiii natiunei domnitórie se aiba toti aplicare, dar mai alesu in anii din urma s'au creatu atate investitiuni si s'au formatu atatea sine-cure, in catu la multe oficie amplotiatii nici n'au ce lucrá, ci se distragu in conversari si fumandu la sugari; mai alesu la cele politice administrative siefulu oficiului este in fapta absolvatu de lucru.

Avemu exemple in comitatulu Carasiu. Pana la a. 1876 erau 9 pretoriate. *) Sub conducerea

*) Subprefecturi (Szolgabiroi hivatalok).

acelora lucrurile au mersu cum au mersu; de atunci s'au mai creatu inca 2 posturi pretoriale si 11 posturi de jurasori*) pe langa pretoriate, asia dara 13 posturi noue, catra aceste mai 11 posturi de tutori orfanali, cu totulu 24, cari tote, unulu preste altulu se afla dotate cate cu una mie fl. v. a. Asia dara locuitorii contribuenti s'au mai insarcinatu cu 24 mii fl. v. a. Acuma se intrebi pe unulu ori altulu despre cursulu afaceriloru publice, iti respundu cu „vai si amaru.“ Tote cauzele inaintedia ca raculu, averea orfaniloru este negrijita ca si mai inainte, cultivarea poporului nu se promovedia, ci inca i se punu pedeci; la multe oficie se aplica omeni neinteressati de bunastarea si luminaea poporului; cu unu cuventu, burocrati'a este la noi atatu de gramadita, in catu mai multu nu i se pote adauge, si incepe singura a se submina.

Se pare ca regimulu nu ar afla alte mijloce de a inbandi pe adversarii sei, de catu asiedindu'i in oficie publice, bine dotate. In alte tieri sunt fabrici diferite, reuniuni agronomice, institute de industria si comerci, la cari se afla aplicate mai multe mii de individi; la noi aceste institutiuni nu progressedia, industriarii de professiune preferu a fi executori pe langa judetiile regesci, executori de contributiune, comptabili la comitatu s. a. Nu inaintedia la noi nici agricultur'a, pentru-ca agronomii cualificati preferu a fi tutori orfanali, asessori la sedri'a orfanala, executori pe langa pretoriatu s. a. La noi inaintedia numai institutiunea de executori, in catu acuma avemu executori la tribunale, executori la judetiile regesci, executori la oficiele de contributiune, executori la pretoriate. — Candu esu acestia la executiune, se vedi cum se implu casele publice de bani! Cum partile sunt indestulite?! Vai si amaru! Esecutorii isi iau mai antaiu diurnele si daca remane ceva, atunci capeta si partea interessata. Ce se'i faci, nu e esecutorulu de vina, elu si-a facutu datorinti'a, apoi demnu este lucratoriulu de plat'a sa.

Catra aceste se mai adauge sistem'a de chicanare si apucaturi diabolice, in catu 'i trece de siaga ori-carui de a'si face treba cu astufeliu de omeni, numai daca aru dá ei pace la altii. Aiba aici ori cine intieptiunea lui Solomonu si elocinti'a lui Demostene, ca forte puçinu va indreptá; pentru-ca aratandu defectele, e consideratu ca inamicu alu sistemului actualu si adversariu, daca nu inamicu alu partidei domnitórie.

Asia dara ce e de facutu? Trebuie se lucramu neincetatu; poporulu trebuie desteptatu si inbarbatu la activitate continua, pentru-ca prin acesta se arata poterea de viatia a unei natiuni, si numai in lupta se otielescu poterile spirituali si se destepta sentimentulu conservarii proprie. Increderea poporului aratata catra inteligentia si mai alesu catra pastorii sei sufletesci, trebuie considerata ca celu mai scumpu tesauru, si cea mai santa legatuintia; dara apoi nici se abusedie nimeni de acea incredere, ca-ci unu abusu ca acela ar fi o crima, unu sacrilegiu, care mai tardiu seu mai curendu se resbuna elu pe sine.

T. Grachu.

— Totu din Banatu ni se mai scrie de dato 28 Juniu intre altele:

Ca se esa la lumina tota blastematiile din Banatu, ar trebui ca d-vostra se aveti vreo doispre diece corespondenti pe aici, cari se aiba intrare pe la tote oficiele, nu numai civile, ci si la cele bisericesci. Totu ce se face la noi, se face numai din interessu de partida si mai alesu in interesulu Nihilismului ungerenu. La ori-ce alegeri se tinu mai antaiu conferentie la marele maiestru alu franc-murariloru, si precum se decide acolo, asia trebuie se esa adunarile. Poporulu vedindu coruptiunea, incepe a pierde credinti'a in Ddieu si in biserica.

De aci mai la vale corespondentele vorbesce de nisce preoti forte stricati, dintr'o diecesa ce numera preste 342 mii de suflete; anume arata despre unulu, care nu suferu docente in comuna, era plat'a aceluia de 300 fl. o papa elu, inse fara a'i pasa de scola, ca-ci nu merge nici la biserica cu septamanile intregi; merge inse cu atatu mai bucurosu la venatu cu notariulu si cu altii. Acca comuna nefericita este destulu de mare, acum inse pornita spre perire. Fiindu-ca acelu popa se are forte bine cu „domni“, se pare ca pana acum nu a cutediatu nimeni se'lu arate la episcopu si consistoriu. Noi nu'lu vomu numi, dara episcopulu pote se'lu afte dupa puçina cautare, in comun'a rurale L.

In mani'a tuturoru releloru de care suferu Ba-

*) Ce se intielege in Ungari'a prin barbarismulu latinescu jurasor? adjuncti seu ce? Red.

natulu, omenii de bine, cu dorere de anima pentru patria, poporu, biserica, totu se nu despere nici pe unu minutu, ci se-si aduca aminte, ca urmele robiei trupesci se stergu mai curendu, era ale celei sufletesci uneori nu mai dupa-ce piere cate o generatiune intréga, ca jidovii in desertulu Arabiei. Romanii din Banatu au trasu in robia dupla si tripla; dara nici-unu biciu nu a lasatu atatea urme de plesniture pe sufletele lor, ca biciulu hierarchiei straine. Deslegarea problemei nu e usiora, ea inse totu se va deslega. Reulu revelatu, pe jumetate este vindecatu. Propagati neincetatu lectur'a sanetosa; unde numai se pote, infintiati societati de lectur'a; ocupative si cu ide'a infintiarii macaru a unui gimnasiu romanescu intr'o regiune din cele mai periclitare prin coruptiune maiestrita si prin desnacionalizare.

Romania.

Statistic'a cultorulu religiose din Romania.

(Urmare din Nr. tr.)

Tabell'a 2. Eparchi'a S-tei Mitropolii a Moldovei si a Sucevei.

Urbea Jasi. Nu mai are nici cenobiu nici manastiri, ca-ci cate au fostu, s'au prefacutu in institute de alta natura; era apoi se vede ca resiedenti'a mitropolitulu si locuinti'a celorlalte persoane, care porta titluri monachali, in statistic'a tiei nu au fostu considerate ca manastiri. Asia aflamu pe langa mitropolitulu si langa 44 biserici et 9 capelle:

3 archiereii (in partibus infidelium), 6 archimandriti; 4 protosingeli, 1 hieromonachu, 1 protopopu, 86 preoti, 1 archidiaconu, 18 diaconi, 175 cantareti si choristi, 50 paracisieri, 4 monachi, nici-unu frate si nici-o monocha sau sora; numerulu totale alu persoaneloru bisericesci in Jasi 349. Din bisericeloru capitalei Jasi 22 sunt intretinute de catra comun'a politica, 17 de statu, 9 cu venitululu propriu, 4 de cas'a spitalulu S. Spiridonu si 3 de catra familii particulare, ca-ci precum in Munteni'a, asia si in Moldov'a s'au aflatu din vecuri destule familii religiose si totuodata avute, care au ridicatu din averile proprie nu numai manastiri, ci si biserici parochiali pentru locuitorii mireni.

Jurisdictionea mitropolitulu Moldovei si alu Sucevei ca archiepiscopu, se intinde preste 5 districte, sau cum se numescu in Romania judetie.

In districtulu Jasi (fara capitala) sunt: 8 manastiri si schituri,*) 116 biserici, 4 capelle; era personalu 4 archimandriti, 4 protosingeli, 5 hieromonachi, 1 protopopu, 128 preoti, 3 diaconi, 131 cantareti, 108 paracisieri, 2 monachi, 1 frate, 1 monacha; totalu 388. Din biserici 158 intretinute de comune, 6 de particulari, 3 de epitropi'a S. Spiridonu, 11 de statu.

In districtulu Neamtii: 1 cenobiu de barbati, 2 cenobii de femei, 23 manastiri si schituri, 172 biserici, 1 capella, era personalu: 9 archimandriti, 4 protosingeli, 90 hieromonachi, 1 protopopu, 222 preoti, 67 diaconi, 283 cantareti, 16 paracisieri (?), 318 monachi, 52 frati, 968 monache, 113 sorori; in totalu 2143 persoane, 164 biserici intretinute de comune, 11 de particulari, 4 de S. Spiridonu, 20 de statu.

In districtulu Suceav'a: 6 manastiri si schituri, 139 biserici, 1 capella; personalu: 3 archimandriti, 7 protosingeli, 1 protopopu, 176 preoti, 12 diaconi, 216 cantareti, 10 paracisieri, 46 monachi, 7 frati; totalu 478. Din biserici 22 intretinute de particulari, 3 de statu, 1 de S. Spiridonu, tote celalalte de comune.

Districtulu Botosiani: 1 cenobiu de barbati, 1 cenobiu de femei, 3 manastiri si schituri, 174 biserici, 5 capelle; pers. 2 archiereii (in partibus), 2 archimandriti, 1 protosingelu, 1 protopopu, 191 preoti, 17 diaconi, 273 cantareti, 39 paracisieri, 49 monachi, 2 frati, 137 monache, 6 sorori; totalu 720. Din biserici 25 le tnu particularii, 6 statulu, tote celalalte 153 sunt de comuneloru.

Districtulu Dorohoiu: 1 schitu, 152 biserici, 2 capelle; pers. 1 archimandritu, 1 protopopu, 136 preoti, 4 diaconi, 190 cantareti, 7 paracisieri, 4 monachi; totalu 343 persoane. Afara de 22, tote celalalte biserici orthodoxe din acestu districtu sunt tinute de catra comune.

Asia in archiepiscopi'a Moldovei numerulu totale alu persoaneloru bisericesci pana la paracisieri si la asia numitii frati ori sorori, este 4421, dintre acestia 6 hieromonachi, 423 monachi, 62 frati, cu totii abia 491, era monache in tote 6 districte 1106 si sorori 119; prin urmare vorb'a vechia despre dieci de mii calugari si calugaritie in Moldov'a, remane fabula; ca-ci precum vomu vedea si mai la vale, in cele 6 episcopii sufragane ale Romaniei, manastiriele si numerulu persoaneloru monastice s'au redusu forte tare din ce era odinioara, pre candu chiaru si la multi parinti de familii, urindu-li-se din sufletu de atatea blastemati ale lumei, vedendu'si adesea tote fructele osteneleloru de cate 40—50 de ani rapite sau inselate talcharesce, in locu de a se sinucide, precum se sinucidu poltronii si atheistii din dilele nostre, se retrageau sermanii in singuratatea Carpatiloru, la vreo manastire ori cenobiu, sau numai in apropiere facendu'si cate o chilia singurateca din

*) Amu fostu intrebati, ce sunt schiturile? Dela cuventulu greco-latinescu Asceteria, pl. locuintia singuratica, unde se retragu persoane care fugu de lume si de peccatele ei. Totu manastiri, inse mai mici, mai serace, sau serace de totu.

naufagiului vietiei profane. Pe altii érași îi duceau la monastiri alte illusiuni lumesci perdute, pe unii nepu-tintiele trupesci; și în fine nu se pôte negá, cá se aflau și ómeni lenesi, carii neplacându-le se muncéscá, li se parea cá la monastire voru trai mai usioru; se insielau inse cei mai multi; cá-ci în monastirile romanesce erau constrinsi la lucru și mai alesu la cultivarea pamentului și la tinerea de vite, daca voiau se manance. Daca nu erau în stare se representante sciinti'a, cautau se representante labórea fisica. Tóte acestea s'au schimbatu succesive, mai alesu dela 1840 încóce. S'au schimbatu; inse cum? Camu cá si în alte tieri europene, pe unde hospitiele monastice isi perdura ce e dreptu, caracterulu religiosu, le-a remasu inse preste totu celu humanitariu, numai sub alte numiri, precum: spitale de dimensiuni colossali, pentru multe mii de bolnavi, case de sanetate (de alienati, de nebuni), asile pentru barbati betrani, schilavi, nepotintiosi, asile pentru femei de aceleasi conditiuni, asile pentru prunci orfani si aflati, hospitie pentru sorori de charitate (miseriordiane), totu asia pentru barbati misericordiani, carii tñu spitale; asia numite diaconisse la protestanti, cá docente la scóele de fetitie, si alte institute filantropice, fara care omenimea nu va potea fi niciodata.

Trecemu la episcopiile sufragane.

Tabell'a 3. Eparchi'a (dieces'a) S-tei episcopii a Rómnicului-Noulu-Severinu, care se intinde în 5 districte sau judetie, anume:

Districtulu Gorju cu: 6 monastiri si schituri, 412 biserici; pers. 1 archimandritu, 3 protosingeli, 1 singelu, 1 protopopu, 246 preoti, 2 diaconi, 483 cantareti, 8 paraclisieri, 24 monachi, 2 frati; totalu 771.

Districtulu Dolju: 4 monastiri si schituri, 307 biserici, 1 capella, 0. 0. 0., 1 protopopu, 301 preoti, 6 diaconi, 412 cantareti, 21 paraclisieri, 1 monachu, 1 frate = 743.

Districtulu Mehedinti: 0. 0. 0., 326 biserici; 0. 0. 0., 1 protopopu, 257 preoti, 1 diaconu, 565 cant., 4 paracl., 0. 0. 0. = 828.

Districtulu Romanati: 5 monastiri si schituri, 210 biserici, 1 protosingelu, 1 protopopu, 223 preoti, 206 cant., 148 paracl., 1 monachu, 0 = 580.

Districtulu Vâlcea (in care este episcopi'a): 1 cenobiu de barb., 2 cen. de femei, 5 monastiri si schituri, 409 biserici, 5 capelle; pers. 1 arhieru, 4 archimandriti, 4 protosingeli, 3 singeli, 1 protopopu, 261 preoti, 5 diaconi, 387 cant., 325 paracl., 11 monachi, 8 frati, 88 monache, 10 sorori; totalu 1108 persóne.

În acésta diecesa monastirile si schiturile, cum si vreo 41 biserici sunt întretinute de statu, câteva de cátra particulari, cele mai multe inse de cátra comune, éra vreo 18 traiescu din mila cá vai de ele.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Preasanti'a sa domnulu Joanu Me-tianu,) episcopulu diecesanu dela Aradu, facú în decursulu lunei acesteia o visitatiune canonica din cele mai intinse si plina de fatigie, dara precum audimu, atátu preasanti'a sa, cátu si alti barbati seriosi si inspirati de zelulu religiosu si morale, s'au convinsu si asta-data despre imperiós'a necesitate a visitatiuniloru canonice. Trebuie se védia cineva cu ochii sei cáta barbaria si selbatacia, coruptiune si desfrenare mai domnesce iu partea cea mai mare a Ungariei, fara distinctiune de nationalitati, de confessiuni si de clase omenesci. Poterea limbiloru apostolice de focu se cere aci spre a corege celu puçinu pe societatile superioare, pe care le maimutiesce plebea intru tóte, si spre a nu lasa cá se se inputia sarea pamentului.

— (Dela Banatu.) Din comun'a Valing-Franz-dorf comit. Carasiu locuita de svabi si de romani, suntemu invitati se aratamu, cá esc. sa Domnulu Alexandru Bonnaz episcopu alu diecesei rom.-catholice a Ceanadului cu ocaziunea petrecerei sale în acea comuna pentru cautarea sanetatiei, cu ocaziunea examenelor semestrali a binevoitu a premia, atátu în scól'a rom.-catholica, cátu si în cea gr.-orientale din locu 10 taleri la 10 scolari dintre cei ce au frecuantatu scól'a mai regulatu preste anu. Se scie cá domnulu episcopu Bonnaz este de origine francesu din acei colonisti, carii se asiediasera în vreo 5 comune din Banatu între anii 1806—9. Docentele gr.-or. din locu J. Popescu aduce escel. sale prin acesteia linii multiamita respectuósa.

Pentru cei ce nu incéta a întrebá, daca fericitulu în Domnulu Andreiu Mocioni a lasatu vreunu testamentu, se raspunde cu totu dreptulu dela Temisiór'a, cá nici-de cum nu e tréb'a publicului se afle copriusulu testamentelor private familiare; cá-ci daca repausatulu n'au avutu prunci, au avutu inse o consórta nobila si cu totulu devotata sociului seu; éra pentru fiii natiunei facuse pâna erá în vietia multe ajutórie, „pâna candu unii din ei se aratara fórte ingrati, éra unii dupa ce invetiasera cu bani romanesce, au trecut cu totulu în castrele straine, s'au renegatu.“ Ceea ce se mai spune este, cá pentru biserica serbésca aprópe ruinata din comun'a Foen repausatulu a lasatu 10 mii florini cu scopu de a se face una noua.

— (Denumiri de inspectori silvanali.) Pentru Ungari'a s'au denumitu: Ferdinand Kastner, Edmund Klein, Koloman Garlathy, Hermann Oster-lamm si Kriváczy, éra pentru Transilvani'a s'au denumitu: Alexander Leitner si Arnold Andriányi, dintre cari cestu din urma va fi cu resiedinti'a în Sibiiu. De subinspectori sunt denumiti Juliu Nagy (Brasiovu), Ludovicu Herczey (Clusiu), Béla Gyöngyösy (Muresieni).

— (Omoru în Clusiu.) Ce se mai amblamu dupa asassini pe la Brail'a si Galati? Doi studenti Laczkovics si Ujvárosi, dupace se batusera cu altii într'o carciuna din suburbiile Clusului, venira în cetate, unde se apucara din chiaru seninu de economulu Labodi, pe care Laczkovics ilu si injunghie cu unu pumnariu (stiletu) si'lu lasá mortu.

— (Alte omoruri.) În Jenopole (Borosjenő) tat'a cu fiulu invitara pe 22 Juniu la mésa pe unu amicu alu loru; dupa mancare inse legandu'lu ilu spendiurara de grinda, apoi ilu taiara bucati cu securea.

În comun'a Sacalu (comit. Biharei) jidovulu Ionas Kohn se apucá se bata pe unu dieleriu romanu cu unu batiu de tresthie; romanulu inse scotiendu cutitul in junghia pe bogatulu evreu, dupa aceea ilu mai tocá si cu sap'a de câteva-ori.

În altu locu, totu în Ungari'a, unu strengariu un-guru din cei mai periculosi, omorí pe unu baiatu de jidovu numai din distractiune, dicédu cá voriesce se védia cum moru jidovii.

— (Locuste în Russi'a.) Precum relaté dia diariulu „Kawkas“, în districtulu Rasach locustele s'au ivitu în cantitati atátu de mari, în cátu ele au ocupatu unu terenu de preste 400 kilometri. Unu numeru de preste 500 ómeni sunt ocupati pe fiacare di cu esterminarea loru. Calea ferata dela Tiflis spre Poti au fostu acoperita între statiunile Rsanki si Kaspi de o asia cantitate enorma de locuste, cadute la pamentu în urm'a unei ploii, în cátu trenulu nu au potutu inaintá si s'au vediatu necesitatea de a descopila vagónele si a le impinge înainte unulu câte unulu. Dar nu numai în sudulu ci si în nordulu Russiei s'au observatu roiuri enorme de locuste caletóre; unu astfelu de roiu au trecut în diu'a de 17 Juniu în sboru pe deasupra Moscvei într'o inaltime de 20—30 metri. — Fára indoiala cá acestea nu sunt locustele inportate de cátra nihilisti.

— (Unu mijlocu radicalu în contra scumpetei.) În Teheranu pretiurile se urcau în tempulu din urma fórte tare, de si nu erá nici-o cauza ce ar fi potutu legitimá scumpetea. Recolt'a din urma fusese buna, cea viitóre inca promite a fi buna si totusi pretiurile pânei si a carnei se urcasera în modu estrordinaru. Pentru de a face se incetiedie acestu abusu nerusinat, principele-locotienetoriu Raib-Es-Sallanet întreprinse o ronda prin piatia (bazaru) si la toti panerii si macelarii cari urcasera pretiurile în modu nejustificabilupuse de li se taiara urechile, éra pe altii lasá se li se pironésca urechile de stelpulu magazinelor. Nu multu dupa acésta procedura energica pretiurile victualeloru scadiura érași la nivelulu loru normalu.

— (Doi baroni în temnitia.) Ambii au fostu prinsu în Vien'a si inchisi pentru milión de insielatorii în sume mari de bani.

Nr. 3/1880.

Conchiemare.

Pre bas'a conclusului adunarii generale cerc. tñuta la Arpasiu în 13 Juliu 1879 de sub Nr. prot. 4, — adunarea generale a despartimentului cerc. II alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romana si cultur'a poporului romanu, se conchiama în comun'a Branu pe dio'a de 25 Juliu 1880 cal. nou la 10 óre a. m., ceea ce se aduce la cunoscintia publica, invitandu-se totu-deodata a participá la siedintia toti onor. membrii, inteleginti'a si poporulu acestui despartimentu.

Comitetulu desp. cerc. II.

Fagarasiu, 5 Juliu 1880.

Alexandru Micu Gregoriu Negrea
direct. desp. II. actuariu.

Post'a redactiunei.

— Cu marc'a M. Vásárhely 5 Juliu primiramu 4 fl. v. a. inveliti în 1/2 còla nescrisa. Rogamu pe on. domnu abonatu, cá se binevoiesca a ne comunicá adress'a ce din eróre nu s'a pusu în cuverta.

— Dev'a. Epistol'a cu pachetulu dela Clusiu n'a mai aflatu pe adressatulu în Bucuresci si s'a intorsu la Sibiiu. În totu casulu s'a cerutu unu lucru, pentru epoc'a presenta absolutu impossibilu, care chiaru si într'o epoca multu mai favorabile ar cere celu mai puçinu 1 luna de dile timpu de executiune. Dara apoi unde este planulu? unde concessiunea? unde auctoritate publica

competenta, carei se se dea crediementu? Ori-cine a datu acelu consiliu, reu l'a nemeritu.

— Brasiovu, 4 Juliu. Nu ve turburati. Nici-unu brasiovénu nu a scrisu asta-data balacarii de acelea. S'au scrisu aici. A le relevá, ar însemná cá le dati onóre cu totulu nemeritata.

Nu i a deveratu: între romanii de aici nu mai domnesce nici-o dissensiune ce ar meritá vorba. Despre espositiune veti aflá dela adunarea generale.

— Din Cernauti avemu patru corespondentie, care inse asia precum sunt compuse nu se potu publicá, fara a veni în conflictu cu §§-ii 209. 301. 302. Se voru publicá sub alta forma.

Cu Nr. de astadi se inchiaie Semestrulu I alu anului c., éra alu II-lea se incepe mercuri în 2/14 Jul. Rogamu pe domni carii n'au apucatu a innoi abonamentulu, cá se binevoiesca a inaintá pretiulu, spre a ne potea regulá si noi cu atátu mai virtosu, cá încercarea ce facuseramu de a continuá cu espeditiunea conformu dorintiei multora, în locu de a reusi, ne causase incurcaturu cu totulu neasteptate.

Ne rogamu éra, cá oo. adrese se fia scrise întregi si respicatu pe propriulu cuponu (Szelvény) alu mandatului de posta, în dosu, inse asia, cá se nu tréca preste propriulu mandatu (asemnat-iune, utalvány, Anweisung) cá-ci acestea doue documente se despartu taindu-se printre liniile paralele asia, în cátu mandatulu subscrisu de primitoriu remane la posta spre legitimarea sa, éra cuponulu la editoru. Domni abonati vechi ar facilitá fórte multu espeditiunea, daca ar binevoi a înscrie Nr. esped. de pe fasiór'a adresei, séu a lipi adress'a întréga.

Pretiurile cerealeloru

si altoru obiecte de traiu au fostu la

6 Juliu st. n. în Sibiiu:

Grâu, dupa cualitati	1 hecitolitru fl.	8.—9.—
Grâu, amestecat	1 „	6.50—7.50
Papusióiu	1 „	5.10—5.40
Papusióiu	1 „	4.60—5.—
Ordiu	1 „	4.40—4.80
Ovesu	1 „	3.60—4.—
Cartofi	1 „	2.30—2.50
Mazare	1 „	7.—8.—
Linte	1 „	12.—13.—
Fasole	1 „	6.—7.—
Lardu (slanina)	50 Kilogram.	36.—38.—
Untura (unsóre topita)	50 „	30.—32.—
Carne de vita	1 „	—46
Oua 10 de	1 „	—20

UMRATH & COMP. in Bubna langa Prag'a, fabricanti de machine agricole

se recomanda prin specialitatile premiata la expositiunea agricola din Prag'a în anul trecut, cu pretiulu celu dantaiu si renumite prin esecutarea loru fórte solida, ambletu usioru, productivitate mare si treieratu curatu a

Machineloru loru de treieratu de mana si cu verteju

dela 1 pâna la 8 poteri de cai séu boi, atátu locomobile cátu si stabile. Mai incolo fabricamu în marii diferite si de o constructiune probata:

Ciure pentru bucate, taiatóre de paie, mori pentru sdrobitu etc' etc.

Cataloge ilustrate în limbile patriei, se tramitu gratuitu si franco. (20) 3—10

Nr. 1553—1880.

(21) 3—3

Escriere de concursu.

Pentru participare la supernatanti'a fundatiunei Chiriliane, ce va resultá dupa 1 Juliu a. c., computanduse si sum'a ce va resultá din couponii schimbandi atunci, ce va face sum'a totala de 63 fl. 96 cr. v. a. prin acésta se escrie concursu cu terminu pâna în 31 Juliu 1880 st. n.

Doritorii de a capatá parte din acestu stipendiu au se arate: 1. cá sunt consangeni cu piulu fundatoru pâna în alu 8-le gradu de rudenia, documentandu acésta prin deducerea arborelui genealogicu; 2. cá au inceputu a invetiá la vreo scóla dela 1 Septembrie 1878; 3) cá au portare morala buna si au obtinutu din studie celu puçinu classea prima; 4. cá sunt gr.-catholici, ceea ce au de a documentá prin producerea testimoniului de botezu. Concursese se asternu Veneratului Consistoriu metropolitanu în Blasiu.

Blasiu din siedinti'a consistoriale tñenuta în 1 Juniu 1880.

Simeonu Popu Mateiu m. p.,
Notariu consistoriale.

Editoru si redactoru responsabilu: G. Baritiu.

Tipariulu lui W. Krafft.